Karel Steenbrink, *De Jezusverzen in de Koran*, uitgeverij Meinema, Zoetermeer, 2006

De Bijbel en de Koran spreken wezenlijk anders over Jezus. Dat is een open deur. De Koran benadrukt in tegenstelling tot de Bijbel dat God geen Zoon heeft en dat Jezus niet door de joden is gekruisigd. Toch is minder bekend wat de Koran nog meer over Jezus – daar 'Isa genoemd – zegt. Daarover schreef Karel Steenbrink, emeritus hoogleraar interculturele theologie van de theologische faculteit van de Universiteit Utrecht, een boeiend boek, *De Jezusverzen in de Koran*. Steenbrink heeft zich zijn leven lang intensief met de islam beziggehouden en deze studie is één van de vruchten daarvan.

Steenbrink bespreekt in zijn boek alle Koranverzen die over Jezus gaan. In een inleidend hoofdstuk beschrijft hij eerst de verschillende christelijke stromingen die er in de tijd van Mohammed waren en hoe zij over Jezus dachten. Dat is voor hem belangrijk om te kunnen begrijpen waarop de verschillende gedeelten in de Koran precies reageren. Vervolgens legt hij in het hoofdgedeelte van zijn boek met behulp van modern wetenschappelijke methoden de verschillende teksten nauwkeurig uit.

In zijn exegese komt Steenbrink soms tot verrassende conclusies, bijvoorbeeld bij soera (zeg maar: hoofdstuk) 4:157: 'zij hebben hem niet gedood, zij hebben hem niet gekruisigd'. Algemeen wordt deze soera gelezen als een nadrukkelijke afwijzing van de kruisiging. Niet Jezus, maar – zo zegt de traditie – iemand anders is aan het kruis gestorven, terwijl Jezus door God van het kruis is gered en rechtstreeks in de hemel is opgenomen. Steenbrink volgt een ander spoor. Volgens hem is dit gedeelte een polemiek met de joden, die zich erop beroemen Jezus te hebben gedood. Die *claim* wordt volgens Steenbrink door de Koran afgewezen en niet de *kruisiging* als zodanig.

Het is de vraag of een dergelijke manier van uitleg moslims zal overtuigen. Steenbrink erkent ook, dat geen moslim ooit zijn exegese over de kruisiging heeft erkend. Het verraadt bovendien een benadering van de Koran als historisch bepaald document. Ook dat zullen weinig moslims zo navolgen; voor de meesten is de Koran letterlijk door God gedicteerd, zodat de context daarbij minder relevant is.

Steenbrink ziet in de Koran verschillende Jezus beelden oplichten, waarbij er volgens hem een verschuiving plaatsvindt van een 'ondersteunend' (niet-polemisch) naar een 'gecorrigeerd' (polemisch) Jezus-beeld. Toen steeds duidelijker werd dat joden en christenen de leer van Mohammed niet accepteerden, werd de polemiek scherper en kwam er meer nadruk op de tegenstelling tussen het islamitische Jezus beeld (God heeft geen zoon) en de christelijke belijdenis. Ook in de latere islam (de traditie) ontdekt Steenbrink verschillende Jezus-beelden, zoals een profetische Jezus, een polemische Jezus, een mystieke Jezus etc.

Volgens Steenbrink verrijken de islamitische Jezus beelden de al aanwezige veelkleurigheid van christelijke interpretaties. De islamitische Jezus beelden, weliswaar opnieuw geformuleerd en geherinterpreteerd, zijn voor hem equivalent aan christelijke beelden.

Met deze laatste conclusie onderschat Steenbrink mijns inziens de kloof tussen christendom en islam. De christelijke belijdenis aangaande Jezus verschilt essentieel van de islamitische. Voor zover ik de islam ken, is er wereldwijd een grote unanimiteit in de afwijzing van de kernpunten van de christelijke belijdenis. 'Jezus is niet goddelijk' en 'niet gestorven aan het kruis'. Dat is cruciaal en maakt dat de islamitische interpretatie van Jezus altijd buiten de reikwijdte van het christelijk geloof staat.

Dat laatste speelt zeker ook een rol in de druk die de islam op veel plaatsten ter wereld op de kerk legt. Vooral moslims die Jezus willen gaan volgen ervaren vaak letterlijk aan den lijve, wat het betekent om er een christelijke visie op Jezus op na te houden. Zij betalen daarvoor vaak een hoge prijs. Zij moeten kunnen rekenen op onze steun om vast te houden aan de belijdenis dat Christus de enige weg, de waarheid en het leven is.

Alleen om die reden al is het noodzakelijk voor de kerk om kennis te nemen van wat de islam precies over Jezus zegt. Ondanks de kritische vragen, is het boek van Steenbrink daarbij een zeer geschikt instrument.

Dr. Bernhard Reitsma, is theoloog en heeft jarenlang voor de GZB in Libanon gewerkt